

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 8 (2087) 1998 m. kovo mėn. 3 d.

Eina 43-čius metus.

Melbourne

Popiežiaus laiškas Gavėniai

Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, nes buvau vargšas, išstumtas, ir mane svetingai priėmėte!

Brangūs broliai ir seserys! Kiekvienais metais gavėnia mums primena Kristaus, kuri Dvasia „vedžiojo po dykumą“ (Lk 4, 1), slėpinį. Šia nepakartojama patirimi Jėzus paliudijo savo visišką paklusumą Tėvo valiai. Bažnyčia siūlo tikintiesiems šį liturginį laikotarpį, kad jie galėtų vidujai atsinaujinti per Dievo Žodį ir gyvenime išreikšti meilę, kurią Kristus įlieja į kiekvieno juo tikinčio žmogaus širdį.

Šiais metais, rengdami Didžiajam 2000 metų jubiliejui, Bažnyčia apmąsto *Sventosios Dvasios slėpinį*. Šiuo slėpiniu Bažnyčia vedama į dykumą, kad drauge su Kristumi patirtų ne tik žmogaus trapumą, bet ir gelbstinčio Dievo artumą. Pranašas Ozėjas rašo: „Todėl dabar aš viliosiu ją, išvesiu ją į dykumą ir prašnekinsiu jos širdį“ (Oz 2, 16). Tad gavėnios laikotarpis yra atsivertimo Sventojoje Dvasioje kelionė, sutinkant Dievą savo gyvenime. Iš tiesų dykuma yra sausumo ir mirties vieta, vienvėdis sinonimas. Sykiu tai priklausomybės nuo Dievo, apmąstymo bei grįžimo prie esminių dalykų vieta. Krikščioniui dykumos patirtis reiškia asmenišką savo menkumo Dievo akivaizdoje patirtį, skatinančią būti jautresniam vargšams.

Šiais metais visiems tikintiesiems siūlyčiau apmąstyti Mato evangelijos įkvėptus žodžius: „Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, nes buvau vargšas, išstumtas, ir mane svetingai priėmėte!“ (plg. Mt, 25, 34-36).

Neturtas yra daugiareikšmis. Pirmasis į galvą ateinantis dalykas - *materialinių priemonių stygius*. Toks neturtas, daugeliui mūsų brolių reiškiantis vargą, yra skandalas. Jis reiškiasi daugybe formų ir susijęs su įvairiais skausmingais reiškiniais: būtinų pragyvenimo priemonių bei elementarios sveikatos apsaugos stoka; gyvenamojo būsto neturėjimu ar jo netinkamumu ir dėl to susidarantiomis netvarkingo gyvenimo situacijomis; silpniausiųjų iš visuomenės ir bedarbių iš gamybos sektoriaus išstūmimų; žmonių, neturinčių nė vieno, kuriuo galėtų pasikliauti, vienvėdis; tarptautinių pabėgėlių ir karo bei jo žiaurumų aukų būkle; atlyginimų nevienodumu; šeimos nebuvimu ir tokiais sunkiais šio reiškinio sukeliama padariniais kaip narkomanija ir smurtas. Žmogus, stokojantis gyvenimui

reikalingiausių dalykų, yra pažemintas. Tos tragedijos akivaizdoje negali likti abejinga sąžinė tų, kurie turi galimybių pataisyti padėtį.

Egzistuoja ir kita, lygiai tokia pati rimta, neturto forma. Tai ne materialinių priemonių, bet dvasinio maisto, atsako į esminius klausimus, egzistencinės vilties stoka. Toks

neturtas žeidžia sielą, sukeldamas didesnes kančias. Jo padariniai, neretai labai liūdni, yra tiesiai prieš mūsų akis - tai gyvenimas, neturintis prasmės. Tokia vargo atmaina dažniausiai aptinkama ten, kur žmonės gyvena patogiai, materialiai apsirūpinę, bet be dvasinės krypties. Kristaus žodžiai dykumoje tai patvirtina: „Žmogus

gyvas ne viena duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų“ (Mt 4, 4). Savo širdies gelmėje jis prašo prasmės, ilgisi meilės.

Atsakas į tokį neturtą yra Evangelijos skelbimas žodžiu ir darbais. Evangelija gelbsti ir apšviečia net kančios tamsybes, nes skleidžia Dievo meilę ir gailėstingumą. Galiausiai žmogų griaužia Dievo alkis. Be paguodos, gaunamos iš Dievo, žmogus pasijunta paliktas sau, visada ko nors stokojantis, nes neturi tikrojo gyvenimo šaltinio.

Bažnyčia nuolatos kovoja su *visomis neturto formomis*, nes jai, kaip Motinai, rūpi, kad kiekvienas asmuo, kaip Dievo vaikas, galėtų gyventi visiškai oriai. Gavėnios laikotarpis yra ypatingas metas Bažnyčios nariams priminti pareigą padėti savo broliams.

Sventajame Rašte esame nuolatos kviečiami *rūpintis vargšais*, nes juose yra pats Dievas: „Kas yra dosnus vargšui, skolina Viešpačiui, jis atmokės jam už jo gerą darbą“ (Pat 19, 17). Naujojo Testamento Apreiškimas moko mus neniekinti vargšų, nes su jais tapatina save Kristus. Gyvendami turtingose visuomenėse ir pasaulyje, vis labiau paženkliname praktinio materializmo, besiskverbiantio į visas gyvenamo sritis, negalime užmiršti griežtų žodžių, kuriais Kristus įspėja turtinguosius (plg. Mt 19, 23-24; Lk 6, 24-25; Lk 16, 19-31). Ypač mums nevalia užmiršti, kad jis pats „tapo vargdieniu, kad jūs taptumėte turtingi per jo neturtą“ (2 Kor 8, 9). Dievo Sūnus „apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą... jis nusizemino tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties (Fil 2, 7-8). Kristui priėmus visą žmogaus realybę, įskaitant net neturtą, kančią bei mirtį, jame save gali rasti kiekvienas asmuo.

Pats tapdamas vargdieniu, Kristus tikrai susitapatino su kiekvienu vargšu. Būtent todėl žodžiai, įkvepiantys šio laiško gavėnios progą temą, girdimi ir per Paskutinį teismą, Kristui laiminant tuos, kurie neturtėlyje įžvelgė jo atvaizdą: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šių mažiausiųjų mano brolių, man padarėte (Mt 25, 40). Todėl tie, kurie tikrai myli Dievą, svetingai priima vargšus. Jie iš tiesų supranta, jog Dievas priėmė šią būklę, idant visiškai susivienytų su žmonėmis. Svetingas vargšų priėmimas yra tikros meilės Jėzui Kristui ženklas; ją, pavyzdžiui, liudija šv. Pranciškus, kuris bučiuoja rapsuotąjį, nes jame atpažino kenčiantį Kristų.

Raginu kiekvieną krikščionį šiuo gavėnios laikotarpiu paliudyti savo asmenišką atsivertimą konkrečiu meilės vargstančiam ženklui, atpažįstant jame veidą Kristaus, kuris, tarsi akis į akį, kartotų: „Buvau vargšas, išstumtas... ir mane priėmėte“.

Kaip tokio išpareigojimo padarinys, daugeliui žmonių vėl bus įžiebta vilties šviesa. Bažnyčia, drauge su Kristumi tarnaudama vargstančiam, atveria širdis naujai vilčiai, peržengiančiai blogio ir kančios, nuodėmės ir mirties ribas. Iš tiesų mus žeidžiantis blogis, problemų gausa, daugybė kenčiančiųjų yra žmogiškomis pastangomis neįveikiama kliūtis. Norėdama palengvinti šiuos sunkumus, Bažnyčia siūlo savo

(Nukelta į 4-tą psl.)

*Tėvynės mūsų Lietuvos Globėjau,
Kazimiere, šventasis karalaiti,
Tavin dejonės mūsų, maldos aidi.
Užtark ją, tiek sykių jai padėjęs.*

*Čia žemėj lelija skaisčia žydėjęs,
Duok mūs jaunimui tavo pėdom eiti,
Kad jis, pamildamas dorybių kraiti,
Vėl taptų tėviškės naujos grindėju.*

*Ak, kad sugrįžtume tavęs pagarbit
Į seną Vilnių katedroj brangiojoj,
Kur aukso karste tavo palikai šventieji.*

Meilė niekada nesibaigia

(12 metų nuo kun. Zdebskio žūties)

1986 metų vasario 5 dieną autoavarijoje žuvo kunigas Juozas Zdebskis. Retas iš jo bendražygių ir iš daugybės jį pažinojusių patikėjo, kad ta avarija nebuvo Saugumo surežisuota. Dvylikai metų praėjus nuo anos dienos, tiksliai neįmanoma pasakyti, ar tikrai KGB buvo tiesiogiai kalta dėl šios skaudžios Lietuvos Bažnyčiai netekties, bet kaip rašoma prieš porą metų išleistoje Vido Spenglos knygoje „Akiplėša. KGB kova prieš Bažnyčią“, parengtoje pagal Juozo Zdebskio sekimo bylą, aiškiai matyti, koks kunigas Zdebskis buvo nepageidaujamas saugumui, ir kaip mielai jie būtų jį atsikratę. Knygos autorius, gana išsamiai ir smulkiai ištyręs kunigo Zdebskio sekimo bylą, prisipažįsta, kad jį nustebeino KGB mašinos užmojai. Kunigą Zdebskį, kurį būtent KGB perkrikštijo „Akiplėša“, sekė šimtas penkiolika agentų, buvo nuolat apklausinėjami žmonės, renkami atsiliepimai apie jį, klausomasi pamokslų ir ypač telefoninių pokalbių, verbuojami giminaičiai, kuriami fiktyvūs skundai ir t.t.

1971 metais, antrą kartą teisiamas už vaikų katechizavimą draudžiamą sovietiniais įstatymais, kunigas Zdebskis savo gynimosi kalboje pareiškė: Kuo aš motyvuojau savo elgesį? Tenka pakartoti tą patį motyvą, kuris buvo pasakytas bažnyčioje, kai atėjusių ateistų grupė paklausė, ar aš žinau, kad vaikus mokyti draudžiama. Atsakyti lieka tais pačiais žodžiais: „Dievo reikia klausyti labiau negu žmonių“. Tai nuostatai jis buvo ištikimas visą gyvenimą, kuris dabar, nors dar iš labai mažo atstumo žiūrint, atrodo vis iškilnesnis. Tas gyvenimas liudija, jog bet kokiose, net žiauriausiose istorinėse aplinkybėse yra žmonių, kurie sugeba būti tikrai laisvi. Toje pačioje gynimosi kalboje kunigas Zdebskis pranašiskai pastebėjo: „pasirinkimas mums kunigams yra neišvengiamas: jei mūsų neteis teismas šiandien, mus teis tauta. Pagaliau ateis Aukščiausiojo teisingumo valanda. Tepadeda mums Dievas jo teisingumo bijoti labiau, negu jūsų teismo...“

Juozas Zdebskio įauptytė ir seminarijos metai tapo su negailėstinga pokario metų sovietinės valdžios kova prieš Bažnyčią ir prieš Lietuvos valstybingumą, su vyskupų ir kunigų areštais, teismais, trėmimais, teroru. Religijos reikalų tarybos Įgaliotinis Pušinis buvo įsitikinęs, kad iki 1950 metų Bažnyčia ir tikėjimas turi išnykti, ir veikė pagal tą savo įsitikinimą. Aršiausios Pušinio veiklos metu Zdebskis įstojo

j visai ujamą kunigų Seminariją. Įgaliotinio akcijas kiek sušvelnino kanauninko Juozapo Stankevičiaus pradėta „Realioji politika“. Šis kanauninkas, patirdamas Bažnyčios persekiojimus, buvo įsitikinęs, kad būtina ieškoti „Modus non moriendi“ - būdo nemirti ir leidosi jį toli siekiančius kompromisus su valdžia. Nors ir bendradarbiaudamas su Saugumu ir su jo pagalba tapęs trijų vyskupijų - Kauno, Vilkaviškio ir Kaišiadorių valdytoju - Stankevičius, visgi buvo įsitikinęs, jog darbuojasi Bažnyčios labui. Mainais į valstybės kontrolę Bažnyčiai jam pavyko pasiekti, kad liautųsi bažnyčių uždarinėjimas, būtų kiek padidintas kunigų seminarijos klierikų skaičius, kad būtų nors kiek sumažintas materialinis spaudimas parapijoms ir ypač klebonams. Šiais nuopelnais Stankevičius didžiavosi. Bet mainais buvo sutikta, kad Bažnyčia negali išeiti iš zakristijos ir šventoriaus, kad kunigų skyrimus ir priėmimą į seminariją kontroliuoja LTSR Religijos reikalų įgaliotinis, kuris buvo pavaldus Saugumui. Ypač kietas buvo draudimas katechizuoti vaikus, kurių religiniu auklėjimu pagal naują tvarką galėjo rūpintis tik tėvai. Pirmaisiais pokario metais, kai dauguma jaunų tėvų dar buvo lanke bent religijos pamokas pradžios mokykloje, šis apribojimas neatrodė toks tragiškas. Bet laikui bėgant, šis draudimas neišvengiamai turėjo atskirti nuo Bažnyčios jaunąją kartą, kuri girdėjo tik ateistinės propagandos gražbyliavimą apie laisvę ir būtinybę nusikratyti religiniais prietarais.

Kunigo Zdebskio veikla liudija, jog vaikų ir paauglių sąžinės jam buvo didžiausias Bažnyčios turtas, kuri jis, kaip kunigas, privalėjo ginti.

Kunigų seminariją Juozas Zdebskis baigė ir kunigo šventimus gavo 1953 metais - vos keliems mėnesiams praėjus po Stalino mirties. Trumpas „atolydžio“ laikotarpis, leidęs iš lagerių ir kalėjimų sugrįžti pusantro šimto kunigų ir vyskupams Pranciškui Ramanauskui bei Teofilui Matulioniui, suteikė vilčių, kurios, deja, greit išsisiklaidė. Stalininį persekiojimą pakeitė Chruščiovinis, kuris buvo ne toks masiškas, bet ne mažiau kietas. Vėl prasidėjo areštai, kratos, baudos ir tremtys „neklusniems“ kunigams ir vyskupams.

Prieš uolius kunigus Saugumas stengėsi naudoti Bažnytinę vyriausybę, ir kunigui Juozui Zdebskiui teko tą patirti. Iš šalies žiūrint atrodo, kad represinis sovietinės valstybės aparatas atėjo,

bet iš tiesų leistinos Bažnyčios gyvenimo ribos liko nepakitę. Tiesioginį terorą keitė paslėptas, užmaskuotas „Tarybiniu teisėtumu“, ir deklaruojama - bet tik deklaruojama pagarba žmogaus teisėms. Nežiūrint garsių deklaracijų, sovietinė sistema buvo vis taip pat negailėstinga bet kokiai nepriklausomai minčiai ar veiksmui. Šis nepakantumas buvo diegiamas visuomenei, ir turėjo tapti gyvenimo būdu. Augo kelinta sovietinė lietuvių karta, kurios daugumai religija geriausiai atveju atrodė kultūros istorijos fenomenas, blogiausiai - atgyvenęs ir žmogų varžantis prietaras.

Šiame kontekste Lietuvos kunigijoje užgimė judėjimas, kurio pagrindinis tikslas buvo kova už sielas. To judėjimo formos ir būdai buvo įvairūs - nuo „Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto“ iki pagrindinės spaudos ir slaptų ar pusiau slaptų religinių organizacijų. Kunigas Zdebskis buvo aktyvus ir pasiaukojantis šio judėjimo narys,

daugiausiai jėgų atiduodantis tiesioginei katechizacijai ir dvasiniam vadovavimui. Jis, kaip ir kiti judėjimo nariai, atmetė bet kokią, tiesą užgaunanti kompromisą. „Tik tiesa padarys mus laisvais“ - taip galima suformuluoti judėjimo motto. Lietuvos katalikų Bažnyčia buvo vienintelė organizuota institucija, nepavaldi sovietiniam režimui. Bažnyčios persekiojimas ir įvairiausias jos veiklos varžymas tęsėsi ištisus penkis dešimtmečius. Gi kunigo Juozo Zdebskio gyvenimas labai ryškiai leidžia suvokti Bažnyčios didybę ir tragizmą. Minėdami jo mirties dvyliktąsias metines, norime pabrėžti vieną mintį - Kunigo Zdebskio ir jo bendražygių idealai nėra tik istorinė praeitis. Kunigas Zdebskis visų pirma kovojo už žmogų ir skelbė tikrą, nepraeinančią tiesą apie žmogų - ir todėl, dabar jau žlūgęs režimas, jį laikė mirtinu savo priešu. Bet jei režimai praeina - žmogų tikrai išlaisvinanti Tiesa nepareina. Ir jai kasdien reikia naujų liudytojų ir naujo, atnaujinto liudijimo. „Meilė niekada nesibaigia“ - užrašyta ant kunigo Zdebskio kapo kryžiaus.

Vatikano Radijas

KARTŪS MISINIAI

Sakoma, kad kiekvienas žmogus - atskiras pasaulis. Todėl nenuostabu, kad gyvenime tokia gausi jausmų, minčių bei nuomonių įvairovė, mūsų senolių aptarta paprastais žodžiais: genys margas, gyvenimas dar margsnis.

Dažnai žmones jungia nuomonių panašumas. Iš to susidarė vadinamos vienminčių grupės ir jos šakojasi ideologinėmis, religinėmis, socialinėmis, politinėmis bei kokiomis kitokiomis kryptimis. Pasaulėžiūra ir tam tikri įsitikinimai tampa pagrindiniais kelrodžiais. Retas žmogus išlieka arba nori būti bespalvis. Jei aktyviai grupėse nedalyvauja, nepriklauso organizacijoms ar partijoms - nereiškia, kad jis ar ji vienu ar kitu klausimu neturėtų savo nuomonės. Tiesa, ne visi, ne visada ir ne visur savo nuomonės atvirai ir viešai reiškia. Bet tai esmės nekeičia, o kartais tam tikrais atvejais tyla daugiau pasako, negu pareiškimai ar ginčai. O vis dėlto vadovauja ne tylieji, bet kalbėtojai. Kai kurie jų labai geri - gabūs oratoriai, žymūs pamokslininkai, kurių pasiklausyti susirenka tūkstantinės minios. Ir jie taip pagauna klausytojus, stačiai sužavi kalbėjimo būdu, kad ne vienas ima daugiau vertinti ne tai, apie ką tie augsaburniai kalbėjo, bet kaip visa dėstė. Tokiu būdu nuomonių perdavimas - savo ar kitų - pasidaro slydus dalykas: jei jau gražiai pakalbėjo, tai ir tiesą pasakė, nes juk viskas liejosi iš širdies. Tai betgi apgaulinga pažiūra, nes tikrai gražbylystė ne visada išreiškia tiesą. Pastarosios ieškotojams turėtų pirmiausia rūpėti, kas skelbiama, o ne kaip tai daroma. Garsūs valstybininkai, revoliucijų vadai ne vienas svajonių ir melo skleidimu yra patraukęs minias žmonių vien tik dėl to, kad gražiai kalbėjo.

Atskirų nuomonių,

C.S. - (Iš „T.Z.“)

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Sidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$40. Kituose kraštuose \$45. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

"Tėviškės Aidai" yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiskirkite prenumeratos mokėstį, įrašykime "Tėviškės Aidus" į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Pasaulio valdžia

Rašo Dr. Jonas Kunca M.D.

Daug buvo kalbama praityj apie naują pasaulio tvarką, atseit apie valdžią, apimančią mūsų planetą. Paskutiniu metu tos kalbos lyg ir nutilo. Bet tokios valdžios organizavimas nesustojo. Tik jis eina beveik slapta ir labai subtiliai.

Pereitą savaitę susirinkę kapitalistų įgaliotiniai užbaigė redagavimą „Multilateral Agreement on Investment“ taisyklių, pagal kurias nacionalinės valdžios praras teisę varžyti svetimų kapitalų veiklą. Jei kuri šalis nusižengtų prieš tuos nuostatus, ji privalėtų atsilyginti tarptautinėm korporacijom už dėl to apturėtus nuostolius.

Australijoj iki šiol svetimų kapitalų investacijos, peržengusios 5-10 milijonų dolerių vertę, privalėjo gauti leidimą, kurį valdžia išduodavo, atsižvelgdama į nacionalinius interesus. Vieną kart pasirašius minėtą susitarimą, australų valdžia to daryti neturėtų teisės. Nebūtų galima uždrausti užsienio kapitalui investuoti į vietinę bankų ir finansų sistemą, reikalauti, kad užsienio firmos apribotų užsieniečių tarnautojų skaičių, organizuoti atvežtų iš užsienio toksiškų medžiagų „laidojimą“ krašte, varžyti užsienio kapitalo įvežimą ar išvežimą iš šalies ir t.t.

Pasirašius tokią sutartį, nacionalinė valdžia nustoja daug galios ekonominėje srityje. O ekonomija yra valdžios pagrindas. Valdžia, praradusi ekonominį savarankiškumą, lieka tik svetimų korporacijų tarnaitė.

Pagal minėtą susitarimą užsienio kapitalistai galėtų nupirkti vietinę spaudą ir televiziją, atseit plauti gyventojų smegenis pagal savo nuožūrą. Laisva spauda nustotų egzistavus. MAI ir panašios sutartys labai apribos kraštų valdžių galią taip, kad būtų tarnaujama

pirmoje vietoje tarptautinėm korporacijom. Vietos gyventojų gerovė atsidurtų antroje vietoje.

Kai kas pagalvos, kad tokio susitarimo neverta pasirašyti. Malazijos dr. Mahatir atsakė TVF paslaugų ir dar iškelė viešumon tarptautinių kapitalistų machinacijas. Už tai jis bene turės didelių sunkumų. Kapitalistai jam keršys. Lietuva tos naujos MAI sutarties tikriausiai dar nepažįsta. Bet ateis laikas, kai iš Vilniaus valdžios bus pareikalauta ją pasirašyti, jei norime patekti į Europos Uniją ir pritraukti užsienio kapitalus.

Naujai ar tik persiorganizavusiai Vilniaus valdžiai teks spręsti šį opų klausimą. Tam verta laiku pasiruošti ir tartis su kaimynais, kaip geriau padaryti.

Taigi atsisakyti pasirašyti šią sutartį nebus lengva. Bet galima šį dalyką nutęsti. Visvien mūsų nepriima į Europos Uniją ir nepriims, kol nesutvarkysim viduje. Bene protingiau neskubėti su panašiais įsipareigojimais, o tuo tarpu spręsti šalies vidaus problemas dar nesurištom rankom.

Turim prisiminti, kad dauguma tarptautinių sutarčių turi tikslą apsaugoti kapitalistų interesus. Įvairūs valstybių įsipareigojimai privedė prie to, kad šiandien jau turime greit užgimsiančią pasaulinę valdžią. Ji atėjo tyliai per užpakalines duris, mažai keno pastebėta. Kai žmonijos dėmesys yra nukreiptas į prez. Clinton'o būk tai, asmenines aferas ir įgalimą karą su Iraku, kapitalistai neleidžia veltui laiko. Jie užbaigė pasaulinės valdžios „konstituciją“, kurią mėgins primesti ypač besivystančiom valstybėm, nes ten yra ateities rinkos ir didelių investicijų galimybės.

Keista. Turime pasaulio valdžią, nežinodami nei jos vardo nei tikro adreso. Turbūt sutarčių autoriam atrodo, kad jiems geriau valdyti neišeinant į dienos šviesą.

A.Brazauskas jausdavosi popieriniu valstybės vadovu

Ramunė Sakalauskaitė

Prezidentas Algirdas Brazauskas pareiškė, jog valstybės vadovui nepakanka turimų galių. Todėl reikia apsispręsti, ar Lietuvai reikia parlamentinio Prezidento, kurio pareiga būtų spausti atvykstantiems svečiams rankas. Kitas kelias - tiesioginiuose rinkimuose išrinktas valstybės vadovas privalo turėti atitinkamas galias.

Prezidento kadencijai apibendrinti surengtoje spaudos konferencijoje A. Brazauskas prisipažino negalėjęs savarankiškai įgyvendinti savo sumanymų - skirti ambasadorius, kitus pareigūnus, daryti įtaką Užsienio reikalų ministerijos sprendimams.

„Gerai, kad yra geras užsienio reikalų ministras“, - kalbėjo valstybės vadovas. Priešingu atveju Prezidentui, kurio viena pagrindinių funkcijų - užsienio politika, - liktų „popierinis“ vaidmuo. „Todėl, - sakė A. Brazauskas, - jeigu Prezidentas negali nieko padaryti, jam geriau patylėti“. Prieš porą metų LDDP narys Gediminas Kirkilas siūlė referendumą dėl Prezidento

galių išplėtimo. Tuomet A. Brazauskas nepritarė G. Kirkilo siūlymui. Anot Prezidento, tokį sprendimą turėtų lemti ne vieno veikėjo ar vienos partijos kaprizas, o rinkimuose dalyvaujančių 2,5 milijono rinkėjų nuostatos.

„Nuskurdinai, apvogei Lietuvą“, - šiuos skaudžius oponentų priekaištus Prezidentas adresuotų visai valdžiai. Jo nuomone, nuo pat pradžių klaidingai buvo vykdoma žemės reforma, privatizavimas, nuvertėjusių indėlių kompensavimas ir blogai prižiūrimi komerciniai bankai. Anot Prezidento, nepagrįstai buvo kaltinamas buvęs Lietuvos banko valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius.

Prisiminęs 1992-ųjų rudenį pirmą kartą vykusius atkurtos valstybės Prezidento rinkimus, A. Brazauskas sakė pasirinkimo neturėjęs: „Eidamas į šias pareigas, maniau, kad dirbti bus lengviau“.

Baigęs Prezidento kadenciją, A. Brazauskas ketina rašyti knygą. Tai būtų ne dienoraštis, o platesnis žvilgsnis į kelias dešimtis Lietuvos metų. „L.R.“

Revoliucinės V. Adamkaus vizijos

Ar pavyks V. Adamkui įtikinti G. Vagnorių, jog ministrų kabinetą reikėtų stipriai pertvarkyti?
J. Staselio nuotr.

Vietoj septyniolikos ministerijų Prezidentas pasiūlė palikti tik vienuolika

Susitikęs su premjeru Gedimynu Vagnoriumi išrinktasis Prezidentas Valdas Adamkus pasiūlė gerokai pertvarkyti dabartinės Vyriausybės struktūrą.

V. Adamkaus ir jo artimiausių patarėjų pateiktame plane vietoj dabartinių septyniolikos ministerijų siūloma palikti tik vienuolika (jų vadovai būtų Vyriausybės nariai), įsteigti daugiau Vyriausybei pavaldžių departamentų ir paskirti kelis ministrus be portfelio.

Būsimųjų vadovų pavardės susitikime nebuvo aptarinėjamos.

Pagrindis naujojo Prezidento pasiūlymų akcentas - pagal vakarietišką modelį patobulinti Lietuvos Vyriausybės struktūrą. Siūloma padidinti arba pergrupuoti kai kurias ministerijas ir jų padalinius, svarbesnių funkcijų suteikti departamentams.

Naujojo šalies vadovo manymu, galima atsisakyti Europos reikalų, Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų, Ryšių ir informatikos, Statybos ir urbanistikos, Sveikatos apsaugos ministerijų.

Svietimo ir mokslo ministeriją vertėtų sujungti su Kultūros ministerija. Beje, šios dvi ministerijos per pastaruosius aštuonerius nepriklausomybės metus vis būdavo sujungiamos arba vėl išskiriamos.

Savo abejonės dėl Europos reikalų ministerijos reikalingumo V. Adamkus jau buvo išsakęs iškart po rinkimų. Po to G. Vagnorius, komentuodamas šį teiginį, tvirtino, kad nereikia daryti skubotų išvadų

Vokietijos oro bendrovė „Lufthansa“ 1997 metais vežė rekordinį keleivių skaičių - 44,5 mln. ir tikisi paskelbti gerus finansinius rezultatus.

Azijos finansų krizė didesnės įtakos jos veiklai kol kas neturi.

Galutinių 1997 metų finansinių rezultatų, kurie bus paskelbti kovą, bendrovė nekomentavo. Numatoma, jog metinis bendrasis pelnas apie 40 proc. viršys 1996 metų pelną, sudariusį 558,1 mln. markių.

- stojant į Europos Sąjungos darbo yra labai daug.

Artimi premjero žmonės abejoja, kad G. Vagnorius sutiktų atsisakyti ministerijos, kuriai pavesti didieji privatizavimo projektai.

Išrinktasis Prezidentas ir premjeras atskleidžia ne viską

Įvykusiame išrinktojo Prezidento V. Adamkaus susitikime su Ministru Pirmininku G. Vagnoriumi nebuvo kalbėta apie pertvarkytos Vyriausybės personalinę sudėtį. „Kalbėjome apie kabineto struktūros pertvarkymą. Šis klausimas buvo vyraujantis“, - po susitikimo žurnalistams sakė V. Adamkus.

Nei išrinktasis Prezidentas, nei premjeras konkrečiai neįvardijo, apie kokį Vyriausybės struktūrinės reformos planą buvo kalbėta. „Dabar visos ministerijos ir žinybos turi dirbti ramiai, negali būti paralyžiuotas jų darbas“, - teigė G. Vagnorius.

Premjeras dar kartą pakartojė savo nuostatą tik po vasario 20 dienos paskelbti apie Vyriausybės reorganizavimo planą bei pertvarkyto kabineto personalinę sudėtį. Iki to laiko bus tęsiamos konsultacijos su Prezidentu bei pokalbiai valdančiojoje frakcijoje.

V. Adamkus užsiminė su premjeru sutaręs susitikti ir konkrečiai aptarti Vyriausybės struktūros pertvarkymo bei personalijų klausimus.

„Būtų keista, jeigu konsultacijos nebūtų naudingos, tuo labiau su Prezidentu, su kuriuo mes turėsime dirbti ir susitarti. Mums ne tik reikia priimti sprendimus, reikia juos ir įgyvendinti. Kadangi Prezidento įtaka įstatymų rengimui ir priėmimui yra didelė, todėl mes privalome ne tik konsultuotis, bet ir ieškoti bendrų sprendimų“, - tvirtino Vyriausybės vadovas, atsakydamas į žurnalistų klausimą, ar konsultacijos su V. Adamkumi buvo naudingos.

V. Adamkaus ir G. Vagnoriaus susitikimas vyko Prezidentūroje, salėje šalia valstybės vadovo darbo kabineto.

Po maždaug valandą užtrukusio pokalbio V. Adamkus išėjo į susitikimą su A. Brazausku.

„L.R.“

Demonstracijos prieš smurtą

Jvairiuose Siaurės Airijos miestuose tūkstančiai protestantų ir katalikų kartu surengė protesto demonstracijas prieš tarpusavyje kovojančias grupuotes, kurios bando nutraukti paliaubas.

Sešiuose miestuose demonstracijos vyko vieningai. Didžiausią mitingą prie Belfasto rotušės sutrikdė politinio Airijos respublikos armijos sparno „Sinn Fein“ šalininkai. Sie demonstrantai reikalavo nutraukti tik katalikų žudynes. Plakatuose neužsiminta, kad pastaruoju metu taip pat buvo nužudyti du protestantai.

„Žudomi ir kiti žmonės!“ - skandavo grupė Belfasto gyventojų, kurių plakatuose buvo parašyta „Nedelsiant nutraukite visas žudynes“. „Sinn Fein“ tarybos narys Michaelas Fergusonas ir maždaug šimtas šalininkų laikė plakatus su užrašu „Nutraukite katalikų žudynes“.

Mitinge Belfaste dalyvavo apie tūkstantis žmonių. Į protestą atvyko daug taksų vairuotojų, nes pastaruoju metu prieš juos buvo surengta daugiausia išpuolių.

Per šį mėnesį du katalikai taksų vairuotojai buvo nužudyti ir vienas sunkiai sužeistas. Kitiems pavyko išsigelbėti tik laimingo atsitiktinumo dėka, kai užsikirsdavo

į juos bandžusių kėsintis asmenų ginklai.

Mitingą surengė Siaurės Airijos profsąjungų susivienijimas. Organizatoriai ragino nuleisti vien tik katalikų žudynes smerkiančius plakatus, tačiau „Sinn Fein“ šalininkai to nepadarė.

Uždraustos Olsiterio savanorių pajėgų organizacijos, kuri laikosi paliaubų, atstovai protestuodami prieš „Sinn Fein“ šalininkų veiksmus, išėjo iš mitingo. „Neatsinešėme plakatus, kuriuose būtų parašyta „IRA, prašome į mus nešaudyti“, - pasakė Pažangios junionistų partijos lyderis Davidas Ervine'as. - O jie pasielgė būtent taip“.

Nuo gruodžio 27 dienos Siaurės Airijoje buvo nužudyti 9 žmonės. Tą dieną Meizo kalėjime į pietvakarius nuo Belfasto buvo nužudytas jame kalėjus Lojalistų savanorių pajėgų vadas.

1994 metų spalį Siaurės Airijoje buvo paskelbtos paliaubos, kurių laikosi svarbiausios Londono valdymą remiančios grupuotės.

Prieš dvejus metus įkurto Lojalistų savanorių pajėgos nesilaiko paliaubų. Po vado nužudymo grupuotės nariai pradėjo rengti išpuolius katalikų susibūrimo vietose. „L.r.“

V.Adamkus pritaria

Išrinktasis Prezidentas Valdas Adamkus pareiškė, jog, protestuodama prieš vietos telefono pokalbių tarifų įvedimą, šalies visuomenė elgėsi visiškai teisėtai.

„Sprendimas įvesti mokesčių už pokalbius yra politizuotas, nesutvarkytas taip, kaip turėjo būti sutvarkytas. Apie tai galima buvo prieš šešis mėnesius viešai paskelbti, leisti diskutuoti ir tada spręsti“, - sakė V.Adamkus po Seime įvykusio susitikimo su Krikščionių demokratų partijos vadovais.

Pakomentuoti V.Adamkaus pasisakymą „Lietuvos rytas“ paprašė premjerą Gediminą Vagnorių.

Per Ministro Pirmininko atstovą spaudai perduotame atsakymeteigiama: „Po Vyriausybės posėdžio bus išklaudyta ryšių ir

informatikos ministro Rimanto Pleikio informacija apie jo priimtus sprendimus dėl tarp miestinių ir tarptautinių pokalbių tarifų sumažinimo bei vietinių pokalbių telefonu apmokestinimo. Bus išklaudytos ir išvados apie taikomas socialines lengvatas.

Vyriausybės nariai turėtų susilaikyti nuo viešo Prezidento pastabų komentavimo. Yra akivaizdu, kad šie „Lietuvos tekomo“ finansinės veiklos pertvarkymai turėjo įvykti dar praėjusių metų vasarą“.

Įsigaliojo R.Pleikio pasirašytas įsakymas, nustatantis, jog įvedamas 7 centų mokeskis už minutę pokalbių vietos telefonu.

Prieš šio mokesčio įvedimą profesinės sąjungos ir Lietuvos laisvės lyga rengė ir dar žada rengti protesto akcijas. „L.r.“ inf.

Paskirstyta lėšų religinėms bendrijoms

Tradicinių religinių bendrijų maldos namams statyti ir kitoms reikmėms 1998 metų valstybės biudžete numatyta 5 milijonai litų. Vyriausybės posėdyje ši suma paskirstyta religinių bendrijų vadovybėms.

Lietuvos aukščiausiajai sentikių tarybai paskirta 50 tūkst. litų, evangelikų liuteronų konsistorijai - 42 tūkst. litų, evangelikų reformatų kolegijai - 34 tūkst. litų. Lietuvos graikų apeigų katalikų bendruomenė, kurios centras ir vadovybė yra Sv. Bazilijaus Didžiojo vienuolių ordino atstovybė Vilniuje, gaus 20 tūkst. litų. Lietuvos karaimų religinė bendruomenė - 14 tūkst. litų, Lietuvos vyskupų konferencija - 4 mln. 550 tūkst. litų, Lietuvos žydų religinė bendrija - 2 tūkst. litų,

Staciatikių bažnyčia Lietuvoje, kurios centras ir vadovybė yra Sv. Dvasios vienuolynas Vilniuje, - 250 tūkst. litų ir Vilniaus musulmonų sunitų religinė bendruomenė - 20 tūkst. litų.

Sias lėšas valstybė skiria okupacijos metais sunaikintų ar apleistų religinės paskirties objektų bei institucijų atkūrimui. Jas skirstant laikomasi ankstesniais metais nustatytų proporcijų pagal kiekvienos religijos išpažinėjų skaičių. Remiantis apytikriais Statistikos departamento bei religinių bendrijų vadovų duomenimis. Romos katalikai sudaro 91 proc., staciatikiai - apie 5 proc. sentikiai - daugiau kaip 1 proc., visi kiti - apie 3 proc. išpažįstančiųjų tradicines religijas. „L.r.“

TRUMPAI

Vienas Sri Lankos gyventojas vertė savo žmoną kasdien valandų valandas tūnuoti po lova be maisto ir vandens už tai, kad ji atsisakė garbinti jo dievukų nuotraukas.

Ajitho Pathakumaros žmonos advokatas vakarinio Gampahos miesto, kur gyvena ši pora, teismui teigė, kad vyro įgeidžiams nepaklususi moteris, ištėkėjusi už Ajitho prieš dvejus metus, po lova išbuvo didžiąją dalį santuokinio gyvenimo.

Vis dėlto Tushanee Priyadarshini yra pasiryžusi toliau gyventi su savo vyru jų vienerių metų vaiko labui, tačiau daugiau neketina lįsti po lova.

Vyras, dirbęs Danijos karališkuosiuose rūmuose ir rūpinęsis princo Joachimo pirkiniais, apkaltintas piktnaudžiavimu princo mokėjimų kortele. Prekėmis bei paslaugomis jis pasisavino 700 tūkstančių Danijos kronų (beveik 400 tūkstančių litų).

Vyras naudojo Danijos princo kortelę pirkdamas baldus savo butui, drabužius, avalynę, vyną. Beto, jis pavogė Joachimobei jo žmonos princesės Alexandros įremtas nuotraukas ir be leidimo naudojo jų automobiliu.

Laikraščio „Ekstra Bladet“ pranešimu, vagiliauęs tarnautojas yra suomis Xavieras Larsenas. Iš darbo jis buvo atleistas po 129 dienų. Savo kaltę įtariamasis kategoriškai neigia.

Papiežiaus laiškas Gabėnait

(Atkelta iš 1-mo psl.)

pagalbą, taip pat materialią. Sykiu Bažnyčia žino, jog ji gali ir turi duoti daug daugiau. Tai, ko iš jos pirmiausia tikimasi, yra vilties žodis. Kai materialiomis priemonėmis vargo palengvinti neįmanoma, pavyzdžiui, fizinių ar dvasinių ligų atvejais, Bažnyčia skelbia vargšams viltį, kylančią iš Jėzaus Kristaus. Šiuo pasirengimo Velykoms metu norėčiau pakartoti šį skelbimą. Rengdamasi 2000 metų jubiliejui, Bažnyčia skiria 1998-uosius metus vilties dorybei, ir aš kartojū visiems - bet ypač tiems, kurie labiausiai jaučiasi esą vargšai, vieniši, kenciantys, išstumti į visuomenės pakraštį - Velykų sekvencijos žodžius: „Kristus, mano viltis, prisikėlė“. Jis nugalėjo blogį, laikant žmones tamsybėse, nuodėmę, uždarančią jų širdis per savanaudiškumą, jiems grėšiančios mirties baime.

Kristaus mirties ir prisikėlimo slėpinyje regime šviesą kiekvienam žmogui. Šiuo gavėnios laišku yra kviečiama atverti akis daugelio neturtui. Juo taip pat norima nurodyti, koku keliu reikėtų eiti, kad per Velykas sutiktume Kristų, kuris, atiduodamas mums save kaip maistą, uždega mūsų širdis tikėjimu ir viltimi. Tad linkiu, kad šis 1998-ųjų gavėnios metas kiekvienam krikščioniui taptų proga patirti neturtą drauge su Jėzumi Sūnumi, būti jo meilės įrankiu tarnaujant mūsų vargstantiems broliams.

Katališkieji rūmai patvirtino vagystės faktą, tačiau jokių komentarų nepateikė.

Filipinuose neužsūrūkysi kur papuola. Tuoteko įsitikinti japonui, kuris tik atvykęs į Filipinų sotinę buvo išsiųstas atgal, nes atsisakė užgesinti oro uosto „nerūkymo zonoje“ užsidegtą cigaretę.

Nobugara Yasuo į Filipinus iš Bankoko atvyko ir jam belaukiant imigracijos tarnybos patikrinimo pareigūnai pastebėjo cigaretės dūmą.

Kai pareigūnai pabandė įtikinti N.Yasuo cigaretę išmesti, užsispyręs japonas atsisakė, tvirtindamas, kad pareigūnai neturi teisės uždrausti jam tai daryti.

Tada tie patys pareigūnai, remdamiesi imigracijos kodeksu, leidžiančiu dėl netvarkingo elgesio išsiųsti kiekvieną užsieniečių, tuo pačiu lėktuvu į Bankoką išskraidino N.Yasuo.

Vagišius „besidarbuodamas“ svetimuose namuose Madride, nusprendė nusnausti po lova, tačiau pabudęs jis pamatė policininkų veidus. Pasirodo, miegodamas įsilaužėlė emė knarkti ir jį išgirdo namo šeimininkas, iš karto pakvietęs policiją.

Vienos Vietnamo provincijos maitinimo įstaigos iš valgiaraščių turės išbraukti patiekalus iš kačių mėsos, nes pareigūnai nusprendė skelbti kovą graužikams.

Kovojama bus tradiciniais būdais - bus užauginta 24.000 kačių.

Vietnamo Tai Bino provincijos Aplinkos apsaugos departamento pareigūnas Dinh Van Hoa sakė, kad praėjusiais metais provincijos valdžia penkioms tonoms nuodų išleido apie 100 tūkstančių dolerių (400 tūkstančių litų).

Taip Tai Bino provincijos valdžia bandė sunaikinti 17 milijonų žiurkių. Nauja kačių auginimo kampanija papildys senesnę - „už graužiką - grynaisiais“ - už kiekvieną negyvą žiurkę siūlančią maždaug du JAV centus (8 Lietuvos centus).

Tačiau pareigūnas perspėjo, kad naujoji iniciatyva gali susidurti su sunkumais, nes kačių mėsa Vietname laikoma delikatesu, ir nors provincijos valdžia 1995 metais uždraudė gyventojams mėgautis katiniena, jos populiarumas nesumažėjo.

Lietuvos ir Latvijos ekspertai susitinka Rygoje ruošti sutarties dėl ekonominės zonos Baltijoje. Paruošti sutartį dėl ypatingosios ekonominės zonos šalys susitarė per derybas dėl jūros sienos.

Sutarta abi sutartis ruošti lygiagrečiai ir jas vienu metu pasirašyti. Lietuvos ir Latvijos derybos dėl jūros sienos nevyko daugiau kaip pusmetį, bet paskutinį kartą delegacijos susitarė dėl galimos sienos linijos.

Lietuvos ir Latvijos interesai jūroje susikirto dėl numatomų naftos telkinių Baltijos šelfe.

Iškilmingas Lietuvos Nepriklausomybės 80-šimt metų Sukakties minėjimas Melbourne

Neišseko dar dvasinės versmės.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės Jubiliejinis minėjimas įvyko Melbourne Lietuvių Namų koncertų salėje sekmadienį, vasario 15-tą dieną. Galima sakyti, kad gerai buvo išjudintas įstrigęs kultūrinis vežimas.

Kaip gi ne. Suplaukė, suskrido, suvažiavo žmonės iš visur ir nevien į Jubiliejinę sukaktį, norėjo ir iš Lietuvos atvykusį „Pynimėlį“ pamatyti.

Tuojuo scenoje pasirodė prie mikrofono jauna, žavi pranešėja, kuri aiškia lietuviška tarsena pasveikino visus atvykusius į Vasario 16-tos šventę ir pakvietė mūsų didžiai gerbiamą prelatą dr. Dauknį Invokacijai, kurią jie labai jautriai atliko.

Jaunoji pranešėja yra Jaunimo Sąjungos pirmininkė Vida Jokubaitytė. Manau ne vienas iš dalyvių pagalvojo, kokiose geros rankose Jaunimo Sąjunga dabar randasi.

Pranešėja Vida Jokubaitytė savais žodžiais išreiškė, kuo ši Vasario 16-tos data yra svarbi jai ir visai jaunimo bendruomenei Australijoje. Būdama jauno amžiaus, ji nepergyveno tai, ką pergyveno žmonės, gyvenę Lietuvoje. Tačiau ji sakė yra sujudinta, nes supranta, kuo šis 16-to Vasario įvykis reikšmingas ir jai asmeniškai svarbus. Savo supratimą apie Lietuvos nepriklausomybės metus Vida Jokubaitytė susiformavo iš savo senelės istorijos pasakojimų. Ji sakė dabar su draugais dažnai liečia šiuos klausimus - kodėl ir kaip mūsų tėvai atsirado Australijoje ir kaip suprasti ir nustatyti savo tapatybę.

Toliau ji sakė, kad Australijos Jaunimo Sąjungos organizacija buvo sukurta padėti Lietuvai atgauti nepriklausomybę. Tačiau dabar, nors ir visi džiaugiasi laisva Lietuva, bet tuo pačiu prieš akis atsivėrė nauji tokiai, kuriais dar niekas nevaikščiojo. Ji klausė - ar išlaikys jie savo Sąjungą ir koks organizacijos tikslas dabar ir ateityje? Baigdama ji pasakė, kad dabar kartu švęsdami Vasario 16-tąją, gal būt surasime atsakymus į šiuos klausimus, pasidalindami mintimis vieni su kitais.

Kai keno požiūriu neįmanomas darnus „paviršius“ ir „gelmės“ sambūvis, bet seniai abipusiai naudingas. Tą įrodė, jaunos pranešėjos pakviestas, žymus mūsų poetas Juozas Mikštas, kuris paskaitė savo du eilėraščius nepriklausomybės temomis.

Pagrindinę dienos kalbą šitam jubiliejiniam įvykiui paruošė ir perdavė Viktorijos ir Tasmanijos Lietuvos garbės konsulas Andrius Žilinskas, buvęs ALB Krašto V-bos pirmininkas, šiuo metu praktikuojantis teisę. Ir Australijos valdžios jis sausio mėnesį buvo pripažintas Lietuvos garbės konsulu.

Paskaitos ištrauka

Paskaitos tema: „Lietuvos praeitis, dabartis ir ateitis“.

Jaunosios kartos atstovo Andriaus Žilinsko, gimusio Australijoje, minčių buvo labai įdomu pasiklausyti. Jis pasakė, kad minėdami Lietuvos Respublikos 80-

Rašo Alisa Baltrukonienė

Lietuvos Respublikos Garbės konsulas p. Andrius Žilinskas. Nuotrauka Andriaus Vaitiekūno

šimt metų sukaktį, reikia pirmiausia atsivėlgti į didelį atsiekimą Lietuvos žmonėms, respublikos vyriausybei ir visai tautai nepriklausomą gyvenimą ir tarptautinį pripažinimą atgavusiems. Kad Vasario 16-toji Lietuvai yra ne ta, kuri šįmet švenčiama kiekvieno tautiečio kaip svarbiausia valstybinė šventė, nes tauta yra kaip medis be šaknų. Lietuvos istorijos medis yra šakotas, tvirtai saugantis atmintį, nors tą atmintį mėgino ištrinti iš Europos žemėlapiu svetimi. Ir Lietuvos Garbės Konsulas savo kalboje išaiškino sunkumus Lietuvai po atgautos Nepriklausomybės, kai krašto gyvenimas buvo galutinai suardytas.

Prelegentas žinių pateikė ir iš praeities apie dr. Basanavičių, jo sukurtą šalpos komitetą, kurį vėliau išplėtė ir kuris stengėsi suburti lietuvius inteligentus, ir kuris kiek galėdamas atstovavo lietuvių politiniams reikalams. Šito sušaukto komiteto susirinkimo metu buvo padarytas lietuvių tautos pasiryžimas kurti savarankišką, demokratinius principais, nepriklausomą Lietuvos valstybę. Ir 1918-tų metų, vasario 16-toji, Aušrininkų, Varpininkų ir 20-ties Lietuvos sūnų tapo jų svajonių išsipildymu.

Deja, Lietuva pasaulyje kaip nepriklausoma valstybė išilaidė tik 22 metus ir prelegentas išdėstė kaip Molotovo-Ribentropo paktu Sovietų Sąjunga okupavo ir aneksavo nepriklausomą Lietuvos Respubliką ir sukūrė sovietinę, socialistinę respubliką. Cia ir prasidėjo 20-to amžiaus ilgas genocidas ir per 40-šimt metų, per tris okupacijas sovietų Lietuva neteko 30% gyventojų. Tai vienas didžiausių nuostolių, tuo metu patirtų Europoje. Kad nuo 44-tų iki 53-čių metų per ginkluotą kovą Lietuvos miškuose buvo 50-tūkstančių žuvusių partizanų. Tai didelė auka - pasakė prelegentas, kuri parodė visam pasauliui, kad didžioji

dauguma Lietuvos žmonių nepritaria Sovietų Sąjungos šeimininkavimui mūsų krašte.

Prelegentas pareiškė, kad norisi dabar palenkti galvas prieš visus tuos žmones, kurie patyrė tiek žiaurumo nuo sovietinio teroro. Kad Vasario 16-toji yra tiltas tų 20-ties nepriklausomo Lietuvos gyvenimo metų Kovo 11-tajai, kai Lietuva dar kartą ryžtingai parodė norą išsilaisvinti ir gyventi nepriklausomai. Pasąjūje to 15-ka žmonių žuvo, 100 buvo sužeistų.

Valstybės persitvarkymas buvo staigus ir dramatiškas, bet šita dainuojanti revoliucija greitai perėjo į skausmingą laikotarpį, pilną abejonių. Prelegentas ir pasakė, kad infliacija pakilo nuo 25% 91-ais metais iki virš 1000% 1992-tais metais. Lietuvos ekonomija žlugo. Bendras vidaus produktas krito 35%, žmonės prarado savo santaupas, pasikeitęs santykiams su Sovietų Sąjunga. Daugelis prarado savo darbo vietas. Kainos staigiai pakilo, o algos liko tokios pačios. Įstatymai buvo neaiškiai suformuluoti ypač mokesčių rinkimo įstatymai. Sovietų biurokratija ir korupcijos kultūra buvo ir yra sunku nugalėti. Virš trečdalis Lietuvos bankų bankrutavo arba laikinai buvo sustabdyti.

Kad daugelis Lietuvos gyventojų nusivylė Lietuvos pasikeitimais, nenuostabu ir kad 93-čiais metais per prezidento rinkimus, Lietuvoje tyčia, balsų dauguma, išrinko prezidentą, buvusį komunistų partijos, centro komiteto pirmuoju sekretoriumi, Algirdą Brazauską.

Cia paminėjau trumpai prelegento pasakytas kai kurias Lietuvos problemas. Reikia atsiminti, kad išardant vieną sistemą ir greitai norint sukurti naują, tobulesnę sistemą, būtinas didelis krašto perversmas. Ir prelegentas galvoja, kad vistiek Lietuva, atkūrusi nepriklausomybę, stoji ant didelio kelio į progresą. Kad pakeisti komunistinę sistemą, pakeisti ekonomiją, nugalėti sustaburėjusią mastyseną, tai didelis atsiekimas bet kokiam kraštui. Lietuvos Garbės Konsulas mano, kad Lietuva jau gerokai pažengė į priekį, nes nuo 1992-trų metų infliacija kas metai krinta, nuo 1020% iki 18% 97-ais metais.

Garbės Konsulas pareiškė, kad nežiūrint į politinius ir socialinius skandalus, prieštaravimus ir ginčus, Lietuvoje susiformavo stabili politinė ir socialinė sistema. Reikia prisiminti, kad daugelyje šalių vyksta panašūs prieštaravimai.

Tarptautiniuose santykiuose

Lietuva yra ypačiai aktyvi. Kad ji pasirašiusi daugelį sutarčių su daugeliu kraštų. Kad žemė ir butai privatizuoti. Kad Lietuva sparčiai eina į komerciją.

Programos eigoje, Lituianistinių kursų atsižymėjusiems mokiniams, Tautos Fondo premijas ir šiais metais įteikė pirmininkas p. Algis Simkus.

Meninė minėjimo dalis

Grazus, išlakis „Gintaro“ tautinių šokių grupės jaunimas ir žvalūs susirinkę senieji, bei bendras renginio pakilus tonas sudarė malonų įspūdį.

Pirmas pasirodymas prasidėjo „Landytiniu“, kuri vikriai, geriausiai atliko jaunieji „Gintaro“ šokėjai.

Vyresnios „Gintaro“ šokėjos „Per Girią“ pašoko drąsiai, jaunatviška dvasia, gražiai lygiuodamos ir šypsodamos.

Paskutinį smagų šokį, seniai scenoje matytą „Pasiutpolkę“, atliko vyresnieji „Gintaro“ šokėjai. Geras išsidėstymas scenoje, puiki visų laikysena.

„Gintaro“ mokytojos ir choreografas Dalios Antanaitienės patobulinta šokių technika, leidžia šokius jiems rinktis ir sudėtingesnius.

Po ilgesnio laiko tarpo teko vėl išgirsti scenoje gerai pažįstamą ir mėgiamą violončeliste Ievą Brovedani. Ji puikiai atliko tris klasišinius kurinius su buvusia Sambūrio dirigente Dana Levickiene, kuri jai pianinu akomponavo.

Violončelės muzika yra įdomių garsų muzika, užtuosuo tyksmo pradžios ir pabaigos riba. Pirmas buvo Stanly Myers modernus kurinys iš filmo „Elnių medžiotojas“, pavadinimu „Cavatina“.

Kitas kūrinys pavadintas „Pachelbel D Mažoras“. Ieva atliko šitas sunkias muzikines kompozicijas pasigėrėtina gerai.

Ir kompozitorės Danos Levickienės kūrinių „Atsisveikinimas“ Ieva su teigiamomis emocijomis violončele puikiai perdavė, o mūsų malonioji pranešėja, Vida Jokubaitytė labai jausmingai padeklamavo:

*Dukrele mano turte, Tu mažyte
Kaip man sunku sudie Tau
pasakyti,*

*Man reik į partizanų stot eiles,
Tačiau likimas vėl namo parves.*

*Klausyk mamytės visada,
Mylėk Dievulį, būk gera.*

*Tu mano džiaugsmas, ateitis,
Tu Lietuvos jauna širdis.*

Negalima būtų įsivaizduoti iškilmingo šventės minėjimo be Dainos Sambūrio pasirodymo, kuriam vadovauja stropi dirigentė Birutė Prašmutaitė. Sambūriui akomponuoja Zita Prašmutaitė.

Sambūris atliko keturias dainas: Moterų choras padainavo Čiurlionio harmonizuotą liudies dainą „Nemunėli upeli“. Po šitų švelnių moteriškų melodingų balsų, vyrų choras tvirtai atliko Makačino „Pilkie keleliai“.

Po to pasirodė mišrus choras su dviem gražiai padainuotom (Nukelta į 6-tą psl.)

Tautinių šokių grupė iš Lietuvos „Pynimėlis“ ir Melbourne „Gintaras“. Nuotrauka Andriaus Vaitiekūno.

50 metų sukaktis Tasmanijoje

Tasmanijos pabaltiečiai 50 metų sukaktį gal šventę paskutinię Australijoje, bet kokybė ir mastu atrodo kad neatsiliko nuo pagrindinio žemyno - nebent taip tvirtino lietuviai svečiai iš Australijos.

Minėjimas pradėtas iškilminga vakariene, šeštadienį, 24 sausio, gražioje Laetare Gardens salėje, Hobarto priemiestyje Moonah. Susirinko virš dviejų šimtų pabaltiečių ir jų bičiulių. Iš Australijos žemyno atvažiavo Tasmanijoje kadaise gyvenusieji pabaltiečiai: iš Brisbano buvo Liudas Krasauskas, o taip pat Jonas ir Erika Seigiai; Vytautas Dumša atsilankė iš Newcastle; iš Melburno estas Edgar Mand ir Viltis Kruzienė; Dalia Sumskienė, Mindaugo našlė iš Sidnejaus.

Svečius ir susirinkusius sveikino rengimo komiteto pirmininkas Ramūnas Tarvydas, patronas Dr. Daniel Norton, Tasmanijos Hydro-Electric Corporation galva, gyvė pabaltiečius darbininkus, kurie tai valstybinei bendrovei statė tvenkinius ir elektros jėgaines. Garbės svečias, Emils Delinš, Latvijos garbės konsulas Australijoje ir redaktorius „Australijas Latvietis“, pasakojo apie savo pirmuosius įspūdžius, atvažiavus su pirmuoju transportu. Ilgamečiai Pabaltijos rėmėjai, parlamentarai Michael Hodgman ir Brian Harradine irgi turėjo progos kalbėti.

Heintzelmano keleiviai vėl buvo pagerbti, pažymėjimai įteikti tiems, kurie nebuvo ankstyvusiame (Heintzelmano) 50 metų sukakties minėjime 29 lapkričio, 1997 m. (žūr. „T.A.“ Nr. 1-2, 20 sausio 1998m). Vakara gražiai pravedė latvis John Remess, vietinės TV stoties žinių pranešėjas.

Vakarienei įpusėjus, prasidėjo pramogos. Už tą turime dėkoti Gražinai Pranauskienei ir jos choristams, priklausantiems „Vilties“ ir „Universal Voices“ chorams, atvažiavusiems minėjimui iš Geelong. Solistė Gail Schuster gražiai atliko dainą „I am Australian“, o Jeff Wilson padainavo ištrauką iš „Fiddler on the Roof“. Profesionalai šokėjai Lorraine ir Joe Timpano grakščiai pašoko lotynų Amerikos šokių. Daug juokų atsirado, kai Gražina pravedė tris šokius tarp paprašytų žmonių. Viename šokyje poros pradėjo šokti ant laikraščio lapo, stengdamiesi šokant iš jo ribos neišlipti. Tai lengva, kai lapas buvo pilno dydžio. Bet po kiekvieno muzikos sustojimo, lapas buvo sulenktas per pusę. Po kokio dešimto per pusę lenkimo lapas pasidare toks mažas, kad vyras turėjo moterį pakelti, arba ji jam prisikabinti ant nugaros. Publikai juokiantis, pasiliko tik viena pora - laimėtojai.

Nors svečiai iš Geelongo mažai tą naktį miegojo, sekanti rytą visi pasirodė šv. Marijos katalikų katedroje, kur pagiedojo dvi - „Ave Marijas“ ir „Parveski, Viešpatie“. Mišių pradžioje katedros administratorius, Fr. Terence Rush paminėjo savaitgalio prasmę ir paskaitė solidarumo laišką nuo Hobarto arkivyskupo Eric D'Arcy. Vėliavas prie altoriaus nešė visų trijų tautų atstovai. Tautiniais rūbais apsirengusios moterys padėjo ant altoriaus laiptų rankdarbių iš Pabaltijos kraštų.

Parlamento rūmuose, pabaltiečių priėmimo. Pyragą piauina Dr. Kalev Kruup (Tasmanijos estų pirmininkas), The Hon. Jim Bacon (parlamento opozicijos vadovas), Ieva Saulis (Tasmanijos latvių pirmininkė) ir Ramūnas Tarvydas (Hobarto lietuvių pirmininkas).

Prie šv. Marijos katedros, Hobart, 24 sausio, 1998 - Tasmanijos lietuviai, draugai, Vilties ir Universal Voice choristai

Iškilmės tęsėsi tą pačią dieną Tasmanijos parlamento rūmuose, kur opozicijos vadovas Jim Bacon su padėjėjais sveikino apie pusantro šimto pabaltiečių 50 m. sukakties progą. Pažymėjo, kad pabaltiečių ir kitų imigrantų dėka buvo po karo išplėsta Tasmanijos pramonė.

Paskutinė ir gražiausia iškilmų dalis buvo sekmadienio vakare, Hobarto miesto šimtmetinėje salėje. Čia vėl susirinko apie 200 žmonių. Lietuvišką dalį išpildė „Vilties“ ir „Universal Voice“ chorai bei solistai; malonu buvo vėl išgirsti mūsų tautines ir kitas dainas. Hobarto „Ventos“ šokėjos atliko „Žiogelius“ ir „Kepurinę“ su dideliu pasisekimu. Lietuviškoje dalyje taip pat pasirodė Tasmanijoje garsėjantis jaunas smuikininkas Edward Grant; jam akomponavo pianinu jo motina Irena Vilnonytė-Grant. Iš Lietuvos viešintis Vytautas Petraitis padeklamavo savo eilėraštį

„Nemune ledai išplauks“.

Latviai pasirodė dviem grupėmis - kanklių orkestru „Ausma“, ir šokėjų grupe „Aseklitis“, abi iš Adelaidės. Reikia pripažinti kad tie jauni latviukai puikiai šoka; sako, kad jie geriausi latvių šokėjai visoje Australijoje. Estų liaudies melodijas gitara paskambino konservatorijos mokinys Adrian Beckett.

Susirinkusiems buvo padarytas siurprizas - publika pakviesta dainuoti dainas „Clementine“ ir „Waltzing Matilda“, dainas, kurias emigrantai mokėsi pakeliui į Australiją. Gale koncerto Ramūnas Tarvydas padėjo menininkams, o „Vilties“ šokių grupės mergaitės išdalino svečiams gėlių. Konkertas ir tuo pat visa 50 metų sukakties šventė, pasibaigė himnų grojimu. Koncertą paruošė Rozė Vaicūlevičiūtė, pranešimus pravedė latvis John Remess.

R.Tarvydas

V.Landsbergis Airijoje

Airijos parlamento vadovas S.Pattisonas neabejoja, kad Lietuva netrukus taps Europos Sąjungos nare. Tai jis pažymėjo pokalbyje su Lietuvos Seimo pirmininku V.Landsbergiu, viešiniu su oficialiu vizitu Airijoje.

„Tuomet vakarinė ES siena eis vakariniu Airijos krantu, o rytinė ribos Lietuvą su jos kaimynė. Europos Sąjungos kraštuose bus dvi tolimos, bet tuo pat metu labai artimos ir draugiškos šalys“, - pastebėjo Seimo pirmininkas. Airijos parlamento vadovas kvietė plėtoti tarp parlamentinius ryšius,

aktyvinti dvišali bendradarbiavimą.

„Europos ateitis priklausys nuo mažųjų valstybių, didžiosios turi jomis pasitikėti“, - pokalbyje su Lietuvos delegacija sakė Airijos darbo partijos pirmininkas R.Quinnas.

V.Landsbergis sakė norįs matyti Briuselyje, pasirodusį nedelsiant kurti naują derybinę grupę, jei paaiškėtų, jog Lietuva kviečiama įsijungti į derybų procesą. R.Quinno nuomone, dabar svarbiausias Lietuvos uždavinys - sukurti pilietinę visuomenę, patikinčią savo valstybę. „L.R.“

Iškilmingas Lietuvos Nepriklausomybės 80-šimt metų Sukakties minėjimas Melbourne

(Atkelta iš 5-to psl.)

dainom. Jie nukeliavo į senovę, į Pilėnų pilį. Paulius Mičiulis gerai atliko solo partiją, kai choras galingai atliko „Udrnio dainą“ iš Klovos operos „Pilėnai“. Dainos Sambūris užbaigė savo pasirodymą švelnia, lyrine daina Raudonikio „Jūra“.

Sakoma, kad skanestą į stalą paskiausiai servuoja. Tai taip šį kartą ir programoje atsiėjo - paskutinis pasirodymas buvo tautinių šokių grupės „Pynimėlio“ - mūsų svečių iš Panevėžio. Esame labai laimingi ir dėkingi, kad šita jaunimo šokių grupė iš Lietuvos galėjo pasirodyti Vasario 16-tos progą pas mus.

„Pynimėlio“ grupėje šokėjai ypatar 10-12 metų, bet koks didelis jų jaunų šokėjų talentas, koks vikrumas. Nepastebėjau nei vienos klaidos. Jie šoko kaip užprogramuotos tautinės lėlės, nei žingsnelio į šonėlį. Vaizdas žavingas, vaizdas džiaugsmingas.

Nors ir gražiausiai progai yra pradžia, yra pabaiga.

Paskutinį žodį tarė ALB Melbourn Apylinkės pirmininkas Andrius Vaitiekūnas.

Jis pasakė, kad švenčiame dabar ne vien Vasario 16-tąją, bet kartu švenčiame ir 1990-tų metų Kovo 11-tąją. Tai yra ir tą datą, kai Vytautas Landsbergis ir jo Sąjungos nariai paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą. Pirmininkas pasakė, kaip yra malonu, kad mes čia Australijoje galėjome atšvęsti Nepriklausomybės šventę su tokia didele jaunimo grupe iš Lietuvos.

Baigdamas pirmininkas padėjo visiems dalyviams: Lietuvos Respublikos Garbės konsului Andriui Žilinskui už įdomią paskaitą, Juozui Mikštui už poeziją, Vidai Jokubaitytei, kad pranešinėjo, „Gintaro“ tautinių šokių grupei, Ievai Brovedani ir Danai Levickienei už gėdą muziką, mūsų „Dainos Sambūriui“, Juozui Balčiūnui už šviesas, Zigmui Augaičiui už garšą, o taip pat ir visiems atvykusiems į minėjimą.

Paskutiniu žodžiu pirmininkas Melbourn Apylinkės v-bos vardu pakvietė visus ir „Pynimėlio“ visus dalyvius, į Jubiliejinę salę užkandžiams ir kavutei.

Labai pagirtinas, gražus Apylinkės valdybos gestas, pakviečiant visus į Tautos šventės minėjimą atvykusius, vaišems ir pašnėkesiui ir Jubiliejinę salę. ACIŪ!

DĖKOJAME

Ernestui Matulioniui mirus, vietoj gėlių surinktas aukas, jo našlės Marcelės Matulionienės pageidavimu gavome \$305 skirtus Lietuvos našlaičių ir vaikų su negalia paramai. Socialinės Globos Moterų Draugija Melbourne

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Rekolekcijos. Mūsų išeivijos vaskupas J.E. Paulius Baltakis OFM nustatė, kad Australijoje kasmet organizuoti Rekolekcijas. Jas pavedė suragizuoti kun. J.Petraičiui MIC - Adelaidės lietuvių šv. Kazimiero parapijos klebonas. Dabar jis pranešė iš Adelaidės telefonu, kad pas mus Melbourne Rekolekcijos bus kovo 14 ir 15 ir tą sekmadienį po pietų bus ir Geelonge. Pavardės svečio iš Lietuvos dar nepranešė, bet sakė, kad mum parašys laišku. Pas mus Melbourne Rekolekcijos bus Lietuvių Namuose kovo 14d. šeštadienį 3 val. po pietų. Koncertų salėje pamokslas, paskui pora giesmių ir vėl pamokslas, po jo bus mums abiems klausoma išpažinčių. Sekmadienį kovo 15d. klausysime išpažinčių Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje nuo 10.15 val., nes tada jau bus laisva mums bažnyčia. Šv. Mišios kaip visada 11 val. ir svečio pamokslas. Po pietų vyksime į Geelongą ir Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje 3 val. klausysime kartu išpažinčių ir šv. Mišios su Rekolekcijų svečio pamokslas.

DŽIUGO TUNTAS

Melbourno Džiugo Tunto štabas posėdžiavo Parapijos Namuose Kensingtone vasario 16d. Tuntininkas skautininkas Povilas Kviecinskas pakvietė susikaupimo maldai Lietuvos Nepriklausomybės 80 metų sukakčiai. Mūsų dabartinis Tuntininkas s.Povilas šiom pareigom buvo paskirtas 1994 m. spalio 6d. Rajono posėdyje. Per šį visą laiką Tuntui labai gerai vadovavo, nes buvo net nuo pat Lietuvos vaikystės dienų gabus vadovavimui. Dabar ieško, kas galėtų kuris vadovas pakeisti jo vietą. Šiuo metu dar reikia 3 asmenų į Tėvų Komitetą.

Mūsų Džiugo Tunto Kaziuko Mugė buvo Lietuvių Namuose kovo 1 d. Pamaldose visas Tuntas dalyvavo Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje su vėliava. Skautams Tikinčiųjų Mišių maldai paruošė vyr.sk. Zita Prašmutaitė. Po pamaldų visi vyko į Lietuvių Namus. Tėvų komitetas skautams paruošė pietus. Kartu veikė Kaziuko Mugė, loterija, kad galėtų padėti kelionei tiems, kurie vyks į Jubiliejine Skautų Stovyklą Lietuvoje. Vėlykų metu planuojame stovyklą keliom dienom. ESGAV-Exilų metinė stovykla ruošiamą latvių žemėje prie Kilmore miestelio - nuo Melbourno 60 km. Tad mūsų skautų veikla yra gval P.D.

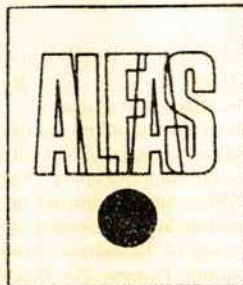
RASOTE TESTAMENTĄ? Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“. Mintimi šventa ten investuokite save, Kur Dievas ir Tėvynė šaukia. Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aiduos“!

Audrai Tarašiūnaitė-Embling

Alfred ligoninėje vasario 15d. buvo suteiktas Ligonijų Sakramentas, bet jau nebegalėjo kalbėti, buvo 49 metų amžiaus ir sekančią dieną mirė. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Parapijos išlaikymui bendra suma su paskirstymais aukojo: \$80 G.Mikuličius, po \$60 L.Kemežys, H.Petrauskas; po \$50 E.Augaitis, G.Baltutis, J.Kemeza, T.Seliokienė. Visiems aukojusiems ir kartu prisiusiems „Tėviškės Aidų“ prenumeratas, nuoširdžiai dėkoja kun.Pr. Dauknyš.

Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės

Kviečiame visus sportininkus, trenerius, vadovus bei žiūrovus, norinčius vykti į VI-tąsias Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynes Lietuvoje, kuo greičiau registruotis pas savo vietinius sporto klubus, pranešdami kokioje sporto šakoj norite dalyvauti. Klubų valdybos turi nedelsiant pranešti ALFAS valdybai dalyvių skaičių su jų pavardėmis ir kokioje sporto šakoj žada dalyvauti.

Lietuvos sporto žaidynių direktorius nori gauti šias žinias kuo greičiau, nes turi paruošti programą ir apgyvendinimą.

Šiuo metu ALFAS valdyba tariasi su trim kelionių biurais dėl kelionės kainos. Apie tai neužilgo pranešim.

ALFAS Valdyba

Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių S-gai aukojo ir užsisakė „Laisvės Kovų Archyvus“ bei „Tremtinį“:

\$135 N.Alvikas (Adelaidės b-ka), \$80 S.Katinas, \$65 V.Vaitiekūnienė, po \$60 H.K., J.Gudelis; po \$50 B.Jurgelionis, G.Narušis.

Partizaniniam Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžiui persiųsta \$1000.

LLKS-DZIO pirmininkas J.Ceponis paskirs 9 kovose užgrūdintiems partizanams po 277 litų. Aš dedu pastangas, kad parama atitektų tiems, kurie yra jos verti ir reikalingi.

Nuoširdus ačiū mūsų rėmėjams.

LPKT S-gos ats. V.L. Mačys

„Gintaras“ kviečia

Gintaro ansamblis ruošiasi pasirodymui, kuris įvyks kovo 22d. Melbourno Lietuvių Namuose. Kviečiame tą sekmadienio popietę praleisti su mumis. Lauksime.

Ieškoma Vytauto Didžiojo patrankos

Torūnės universiteto Rytų Europos istorijos katedros profesorius Stanislawas Alexandrowiczius tvirtina, kad „nedideliame 44 hektarų Golubskio ežere netoli Lenkijos Elko miesto yra nusprendusi Vytauto Didžiojo patranka“.

Pasak mokslininko, tuo metu tas karvedys, kuris turėjo patranką, buvo padėties šeimininkas. „Patranka darė milžinišką psichologinį poveikį. Tai tarsi atominė bomba šaltojo karo metu“, - teigia mokslininkas. Todėl, jo nuomone, žinia apie patrankos nuskendimą ilgai išliko vietos žmonių atmintyje.

Pirmoji rašytinė žinia apie tai pasirodė 1532 metais. Žygimanto Senojo laikais Mazovijai ir Lietuvai ginčijantis dėl sienų su Prūsijos kunigaikščiu Albrechtu Brandenburgiečiu broliai Mikalojus ir Janas Tatorynowai paliko senąją baltarusių kalbą užrašą, jog „Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytauto patranka, vežama per užšalusį ežerą, ledui įlūžus nuskeno drauge su aštuoniais vežėjais“.

Lenkų mokslininkų nuomone, tuo metu keliai per užšalusius ežerus bei tiltai per juos vasarą buvo įprastas dalykas.

Jau 1994 metais nariai pradėjo ieškoti tilto liekanų, tačiau ežero dugnas labai dumblėtas ir tai ap sunkina paieškas.

Kita vertus, per 600 metų ežeras smarkiai sumažėjo.

Todėl 1997 metų rugsejo mėnesį paieškų ekspedicija netoli kranto pusantro metro gylyje aptiko sudūlėjusių medžių liekanas. Jeigu patranka nuskendo toje vietoje, tai ji turi būti giliai nugrimzdusi.

Patrankos paieškų entuziastų nuomone, reikia galingų metalo ieškiklių, o tam būtini pinigai.

„Esu įsitikinęs, kad patranka galima surasti, ir manau, kad paieškos gali sudominti taip pat Lietuvos mokslininkus.“

Todėl raginame visus, kam brangi praeitis ir istorija, prisidėti prie mūsų. Vytauto Didžiojo patranka - milžiniškas lobis“, - rašoma Tarptautinės paieškų agentūros Torūnėje pirmininko Włodzimierzo Antkowiako laiške Lietuvos ambasadai Lenkijoje. „L.r.“

Nauja knyga vengrams apie Lietuvą

Vengrijoje išleistas naujas vadovėlis baltų kultūros tyrinėtojams „Įvadas į baltistikos studijas: baltų kultūrą senovėje“. Knyga išleista vengrų kalba, o jos autorius - literatūrologas ir kultūros istorijos tyrinėtojas Endre Bojtaras, savo tėvynėje jau išleidęs lietuvių kalbos vadovėlių (1985 m.) vadovą po Lietuvos kultūros istoriją (1989 m.) bei knygą „Europos apiplėšimas. Baltijos valstybių aneksija dokumentų šviesoje. 1939-1940 metai“.

Savo knygoje jis nesutinka su daugeliu baltų mokslininkų. „Marija Gimbutienė svajojo apie baltų praeitį, egzistavusią prieš šešis tūkstančius metų - tam nėra jokio pagrindol Zigmantas Zinkevičius rašo, kad aiškiai buvo baltai- mano manymu jie buvo germanai. Žymiausias lietuvių mitologas Norbertas Vėlius laikė folklorą mitologijos šaltiniu - manau, kad dainos ir mįslės, užrašytos XIX amžiuje, mums nieko arba labai mažai tegali pasakyti apie laikotarpį ir teoriją, buvusią prieš šešis tūkstančius metų“, - tvirtino E.Bojtaras. Asmeninė draugystė su M.Gimbutiene ir puikūs santykiai

su N.Vėliumi iki pat jo mirties, žinoma, nepakeitė mokslininko įsitikinimų.

E.Bojtaro manymu, istorija jau nuo pat pradžių buvo atskirų elementų sintezė. Netgi baltų tautos tarpusavyje vystėsi nevienuodai - prieš akivaizdoje latvius ir lietuvius jungė bendra istorija, nepriklausomybės laikais abi tautos vystėsi beveik nesiliesdamos. „Tačiau skirtingų kultūrų lyginimas turi reikšmę tik tuomet, kai siekiama surasti skirtumų, istorinės ir kultūrinės (ne politinės!) bendrybės nėra įdomios“, - įsitikinęs E.Bojtaras.

Greičiausiai būtent skirtumų ieškojimas paskatino vengrą, studijavusį Rytų Europos tautų kalbas ir literatūrą, susidomėti baltų kalbomis. Ilgą laiką E.Bojtaras buvo vienintelis lietuvių ir latvių kultūrų žinovas Vengrijoje. Pasaulio ir Lietuvos baltistai galės su naująja knyga susipažinti tik tada, kai ji bus išversta į anglų bei lietuvių kalbas. E.Bojtaras jau gyvena kitomis mintimis - jis sudarinėja lietuvių ir vengrų kalbų žodyną.

„L.r.“

Nauji lietuviški lakštai

Stai, rankoje laikau naujausius „lietuviškus lakštus“ - „Lithuanian Papers“ žurnalo vienuoliktą numerį, tai 80 puslapių iliustruotas A5 formato leidinys, kuri jau nuo 1987 metų mums kasmet patiekia Lietuvos Studijų Sambūris Tasmanijos universitete.

Išgyvenę Australijoje beveik pusę šimtmečio, mes pamatėme, kaip mažai šio žemyno gyventojai žino apie Lietuvą ir lietuvius. „Lithuanian Papers“ kaip tik stengiasi užkšti šią spragą. Pirmą kartą susiduriančiam su Lietuva šitame numeryje yra du žemėlapiai ir visas puslapis (6 psl.) svarbiausių faktų apie Lietuvą.

Toliau skaitytojas yra supažindinamas su pirmąja lietuviška knyga, Mažvydo katekizmu; su skulptoriaus Teišučio Zikaro kūryba Australijoje; ir su Danos Baltutytės įnašu dabartinėje Lietuvoje. Tuotarpu, kai nuomonės skiriasi dėl Lietuvos įstojimo ir Europos Sąjungą (EU) ir NATO ir dėl Pabaltijo valstybių bendradarbiavimo, „Lithuanian Papers“ duoda įžvalgius straipsnius šiomis temomis. Straipsniai svarūs, nes parašyti pasaulinio masto žinovų iš Kanados (profesorius Samonis), Vokietijos (M. Mihalka) ir Lietuvos (prof. Krupavičius).

Ypač svarbus yra Isoldos Požėlaitės-Davis straipsnis, kaip lietuviai gelbėjo žydų vaikus. Isolda Davis šiuo reikalu jau rašė „Lithuanian Papers“ žurnale prieš porą metų. Škart ji patiekia naujus faktus apie lietuvių Konstanciją Brazenienę ir jos nuostabų pasiaukojimą dviem žydų našlaičiams pačiu pavojingiausiu nacių okupacijos metu... Nepamirškime, kad Australijos spauda ar televizija protarpiais vis apkaltina visą lietuvių tautą žydų šaudymu. Būtina, kad kiekvienas Australijos lietuvis - lietuvi ir jų vaikai gerai pažintų kitą medalio pusę - tai yra, kaip gerasirdžiai lietuviai rizikavo savo gyvybėmis, kad išgelbėtų žydus.

Dar yra pluoštas kitų idomių ir negirdėtų straipsnių bei straipsnelių. Pasirodo, Vilniuje gyvena anglas žurnalistas Howard Jarvis, kuris galėtų ir norėtų aprašyti Lietuvos tragediją iš eilinio žmogaus taško, lengvai suprantama anglų kalba. Turi jis ir leidyklą Anglijoje (Pluto Press), kuri jo knygą yra pasiruošusi išleisti. Trūksta tik pajamų išlaikyti jo šeimai, kol jis tokią knygą parašys. Todėl Howard dabar turi dirbti kitur, o knygos projektas stovi vietoje. „Lithuanian Papers“ duoda pavyzdį iš Howard Jarvis rašinio apie Sofijos Grauzininės kančias prie Uralo. Tiesiog neįtikėtina, kad dabartinės Lietuvos vadai dalina pinigų sportininkams ir menininkams, o j tokį Lietuvos istorijai svarbų uždavinį, atrodo, nekreipia dėmesio!

„Lithuanian Papers“ skatina lietuvių kilmės poetus, rašančius angliškai, ir lietuvių poetų vertimus į anglų kalbą. Šitame numeryje pasirodo Tasmanijos universiteto studentas Vincas Taškūnas su dviem eilėrašciais.

Ne visi lietuviai žino, kad NSW universitete Sonia Mycek renka žinias apie lietuvių rašytojus Australijoje; ar kad Sveicarijoje leidžiamas žurnalas vokiečių kalba

Tomas Tamulevičius

G2.W daug prisidėjo prie Lietuvos laisvinimo. Tokių ir kitokių žinučių šiame žurnale yra daug.

Knygų recenzijų yra šešios. Jose aptariami Lietuvą arba lietuvius liečią veikalai iš Australijos, JAV ir Lietuvos. Buvęs Tasmanijos universiteto pedagogikos dekanas Hugo McCann peržvelgia Balio Sruogos „Dievų Miško“ vertimą į anglų kalbą. Tai Aušrinės Bylos ypač gerai išverstas veikalas - paminklas 46 lietuviams įkaitams Stutthof'o koncentracijos stovykloje. Bet kiek yra mūsiškių, kurie irgi nedaug žino apie tuos įkaitus?

Bendrai kalbant, „Lithuanian Papers“ yra įdomus, įvairus ir plataus masto žurnalas. Gražiai atspausdintas - negėda jį į rankas paimti, ir kitam parodyti. Jau dabar „Lithuanian Papers“ yra naudojamas kaip patikimas šaltinis Australijos universitetuose. Todėl kiekvienas lietuvis turėtų pasistengti ir paskleisti šį leidinį kuo plačiau - pirmiausiai savųjų tarpe, o tada tarp kaimynų, mokytojų, kunigų, politikų ir t.t.

Ypatinai „Lithuanian Papers“ svarbus mūsų jaunajai kartai - mūsų atžalynui, kurs gal nebepajėgia skaityti lietuviškai, bet

jų širdyse dar rusena liepsnelė Lietuvai. Šitie jaunuoliai girdėjo visokių gandų apie lietuvius - nacių, kurie būtų tai atbėgo į Australiją pasislėpti; apie lietuvius žydšaudžius; apie lietuvius, kurie dar Smetonos laikais sugriovė demokratiją ir t.t. Gal kai kuriais tokiais gandaiis jie tiki, bet nenori prisitarti tėvams ir juos užgauti? „Lithuanian Papers“ jiems išdėstys tikrus faktus be įškarščiavimo ir taisyklinga anglų kalba. Nuodus reikia šalinti priešnuodžiais.

„Lithuanian Papers“ žurnalą galima užsisakyti iš leidėjų: LSS, PO Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006 (Australia). Vieno egzemplioriaus kaina su persiuntimu \$6. Norint siųsti oro paštu į užsienį, reikia pridėti dar \$2. Užsisakant 20 egzempliorių arba daugiau, duodama 20% nuolaida.

Užsisakyti galima ir elektroniniu paštu: <Taskunas@utas.edu.au> Tuo atveju nebūtina mokėti iš anksto - galima atsilyginti jau gavus žurnalą.

„Lithuanian Papers“, Volume 11 -1997. Annual journal of the Lithuanian Studies Society at the University of Tasmania. Address: Lithuanian Papers, PO Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006 (Australia). 80pp - ISSN 1031-3958.

GERAS ŽMOGUS

Vladas Vijeikis

Netolimos praeities laikais titulas buvo labai svarbus reikalas. Niekas nežūrėjo, kaip tu atrodi ar kokiam vaikų darželyje mokeisi. Jeigu tu princas, hercogas, grafas ar kuris kitoks, tai tavo padėtis visuomenėje yra užtikrinta pagal tavo titulinį laipsnį. Nedrįsk peržengti, nes ir tą gali prarasti, kurį turėjai.

Viskas buvo labai griežtai sutvarkyta. Tokia tvarka išsilaikė iki dvidešimtojo amžiaus. Gal kokia revoliucija bent kiek sumaišė, bet galutinai jos sugriauti nepajėgė.

Pradėjome nuo titulu, bet užteks klaidžioti istorijos miške. Dabar pergyvename demokratinis laikus. Dabar reikia užmiršti senai atgyventus „buržuazinius“ (o gal feodalinius?) titulus.

Bet mano pašmonėje atgimė ir sužydėjo (kaip poetai pasakytų) naujas titulas - GERAS ŽMOGUS. Įvairiuose pagerbimuose, kada susirenkame pagarbinti tą ar aną, kalbėtojai iškelia visokias geras pagerbiamos savybes: kiek jis nuveikė visuomenės labui, kiek paaukojo geriems darbams (jeigu turėjo). Bet niekad negirdėjau, kad kas pasakytų: „JIS BUVO (kalbant laidotuviuose) arba YRA (kalbant

šiai sau sukaktuvėse) GERAS ŽMOGUS. Tad pasvarstykime, kas yra geras žmogus.

AR JIS YRA TAS, KURIS:

- nemuša savo žmonos,
- perka žmonai kailių palta, parduodamas savo kraują,
- neprikaištaudamas sumoka už sūnaus sudaužytą krautuvės langą,
- išperka apsvogusių tautietį,
- lanko visas organizacijų vakarienes, nors nekencia kugelio, koldūnų nei viščiukų,
- kantriai klauso teatro spektaklių iš Lietuvos, nors nesupranta nė vieno žodžio, nors kalbama lietuviškai,
- lanko meno parodas iš Lietuvos, nors nemato nieko lietuviško,
- aukoja visoms prašančioms organizacijoms, nors ir pats jau rengiasi kreiptis pašalpos,
- labai myli savo giminaičius, gyvenančius Lietuvoje (bet kodėl jie nenori dirbti?),
- gailisi, kad negalėjo grįžti į Lietuvą prieš dvidešimt-trisdešimt metų (dabar per vėlu),
- siūncia savo jaunoms giminaitėms sukneles, o jos išmeta, nes bijo, kad nebūtų išjuoktos (dabar - kitos mados),
- rašydamas į Lietuvą, laiške įdeda vieną kitą dolerį (tuo labai pradžiuoga paštininkus?).

„Dirva“

Izraelio darbo partija pranašauja katastrofą

Izraelio opozicinės Darbo partijos (DP) vadovas Ehudas Barakas pareiškė pritarius pasiūlymams dėl palestiniečių valstybės, kuri būtų sukurta pagal abiejų pusių saugumo susitarimus. „Jeigu jie nutars turėti palestiniečių valstybę, jie turės palestiniečių valstybę. Tai - jų reikalas. Tai - ne B.Netanyahu

problema. Tai - ne mano problema. Tai - jų problema“, - sakė E.Barakas.

Premjero Benjaminio Netanyahu vadovaujama dešinią „Likud“ partija atmeta galimybę, kad Izraelio okupuotose Vakarų kranto bei Gazos ruožo žemėse būtų įkurta palestiniečių valstybė. Tuo tarpu DP platforma tokios valstybės koncepcijos nei patvirtina, nei atmeta.

Arkivyskupijos reikalai

Vida Savičiūnaitė

Kauno arkivyskupijos kurijoje pirmą kartą įvyko spaudos konferencija, kurią inicijavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

„Norėčiau pradėti naują Bažnyčios ryšių su žiniasklaida pakopa“, - sakė arkivyskupas, pristates naują savo atstovų spaudai - filosofijos licenciatą Darių Chmieliauską. Susitikime taip pat dalyvavo vyskupas, Kauno tarpdiecizinės kunigų seminarijos rektorius Rimantas Norvila.

S.Tamkevičius pageidavo, kad žiniasklaida ieškotų daugiau teigiamų momentų Bažnyčios gyvenime, tačiau neatrodė supykęs ant tų, kurie „kartais įduria, kad neužmigtume“. Jis pripažino, kad ir Bažnyčia turėtų būti atviresnė visuomeni.

Kauno arkivyskupijoje yra 91 parapija, dirba 97 kunigai. Per metus pakrikštyta 6 tūkst. kūdikių, sutuokta 2 tūkst. 250 porų, palaidota 5 tūkst. 284 tikintieji.

Per praėjusius metus arkivyskupijos tikintieji Bažnyčiai paaukojo apie 900 tūkst. litų. Labdaringai veikalai išleista 133 tūkst. litų. Seimos centrai - 77 tūkst., Katechetikos centrai - apie 60 tūkst., Jaunimo centrai - 57 tūkst. litų. 211 tūkst. litų skirta Kauno tarpdiecizinės kunigų seminarijos išlaikymui, 93 tūkst. - karitatyvinei veiklai.

Akcentuotas jaunų kunigų trūkumas. Rekordinis atvejis - 80 metų stažą turintis ir dar dirbantis kunigaš. Tarpdiecizinėje kunigų seminarijoje dabar mokosi 121 auklėtinis.

Arkivyskupas buvo paklaustas dėl vykusių Kauno zoologijos sodo tigriukų krikštynų. Jose dalyvavo ir plėsrūnus krikštijo kunigas Ričardas Mikutavičius liturginiais apdarais. „Galui tik apgailėti dėl šio atvejo. Sprendžiant iš skambučių į kurią, tai papiktino visą Lietuvą. Manau, tai bus pamoka visiems kunigams“, - sakė S.Tamkevičius.

Atsakydamas į klausimą apie dvasininkų tiesioginį kišimąsi į politiką, arkivyskupas sakė, kad kunigai taip pat yra visuomenės nariai, jie turi skelbti moralia politiką, bet ne tiesiogiai agituoti.

Paklaustas, ką mano apie tai, kad bažnyčios kartais naudojasi lėšomis, gautomis iš nusikalstamo pasaulio narių, kad Ežerėlio bažnyčios atstatymą remia ir dabar bausmę atliekantis H.Daktaras, arkivyskupas pasakė: „Bažnyčios neturi būti statomos iš nesąžiningų pinigų.“

„L.r.“

„Vienintelis apribojimas tas, kad jie turėtų ją kurti tarp sutartų sienų ir pagal sutartus saugumo apribojimus“, - sakė E.Barakas, paklaustas apie savąją palestiniečių valstybingumo viziją.

Pasak jo, B.Netanyahu politika gali sukelti katastrofą, pranokstančią visa, ką Izraelis regėjo iki 1991 ir 1993 metų taikos iniciatyvų su palestiniečiais Madride bei Osle.

E.Barako manymu, beveik metus trunkanti taikos derybų krizė brandina karą su palestiniečiais. „Mes einame į didelę katastrofą“, - sakė DP vadovas.